Број 200. У Новом Саду у четвртак 17. (30) септембра 1909. Година XLIV.

»Застава« излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. за четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 п. за четврт године 9 кр. 75 пот. — За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. а за стране земље годишње 6 круна 50 пот.

Појединн вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво »Заставе« је у кући г. Ј. Т. Чавића. Администрација »Заставе« налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 20.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији »Заставе«.

Рукописе не враћамо

Појединн вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Позив на претплату.

1. октобра 1909. године отварамо нову претплату на четврту четврт.

„Застава“ излази двапут дневно, а стаје као и до сад на три месеца **8 круна** за све оне, који желе да им се „Застава“ **дневно једанпут** поштом шаље, а на месец дана 2 **круне 70 потура**. — За оне, који желе, да им се лист шаље **двапут дневно** поштом стаје **9 круна 75 потура на три месеца**.

За Нови Сад стаје „Застава“ кад се двапут дневно шаље лист кући, **9 круна** на три месеца.

Ми ћемо и даље чинити све што можемо, да одржимо „Заставу“ на оној висин, која одговара угледу народа и радикалне странке и молимо све пријатеље листа, да нас у овом послу помогну.

Обраћамо нарочиту пажњу на **„Заставине“ бројеве од петка, вечерњи и јутарњи број уједно.** Овако проширени народни бројеви доносе расправе о задругарству, привреди, о народном здрављу, о правним поукама и т. д. Ти се бројеви удешавају за најшире кругов, а претплата за њих стаје **4 круне годишње а на три месеца 1 круна.**

Нови претплатници који одмах пошљу своју претплату **за четврту четврт 1909 добијаће све до краја овог месеца бесплатно лист.**

По решењу управе лист се ником **не сме** давати на вересију.

Најлакше се претплаћује **поштанском упутницом.**

У Новом Саду, септембра 1909.

Уредништво и администрација „ЗАСТАВЕ“.

„Јуриш на Матицу Српску“.

Под овим насловом доноси „Браник“ у једном од својих последњих бројева подужу белешку, у којој „Заставу“ због њене критике догађаја у „Матици Српској“ напада. Зазорно му је што „Застава“ заступа становиште, да се Матица свачем другим бави само не књижевношћу, која је једина њена задаћа и држи, да „Застава“ то чини у смеру, да Матицу оцрни према горе, а да тим утре радикалима пут да они на кормило дођу. Па да цео овај испад изазове што јачи ефект, додаје се нарочито крупним словима, да је то денунцијација слична оној Јотиној, коју је овај у своје време у „истој намери“ извео.

Да ли је ова присподоба врло умна, то није тешко погодити. Кад „Браник“ и његова дружина полемише у нападају, онда се одмах намера опази и човек зна с киме има посла. „Застава“ Митицу није никад нападала да ју одржи и спречи у њеном раду. Али је „Застава“ увек настојала, да Матица буде оно што јој је задаћа и ради чега постоји Најбољи људи свога доба, који су се око „Заставе“ купили, седели су у исто време у Матици. Из Матице су били изгоњени само измети, којима српско име и српска свест нису били света ствар а који су из књижевности хтели добит. Људи, који оно доба памте, знају врло добро и потврдиће, да је Матица у пуном смислу речи била оно, што јој име каже и да су се из њеног рада разлазили зраци просвете у све слојеве српског народа. Њен рад имао је културног утицаја чак у оне крајеве Српства, који су изван њеног рејона лежали и многа културна институција по Српству изван угарских земаља имала је свој зачетак у раду Матице. На њен рад угледали су се Хрвати, Чеси, Словаци и Бугари.

Та стара Матица Српска нестала је давно и Матица данашња само је по имену стара Матица. У ствари је она нов културни институт без одређених циљева. У Летопису њеном не стичу се као некад прваци српски, људи и књижевници првога ранга, него већином књижевни дилетанти. Летопис стоји данас испод некадањег „Јавора“ и „Бранкова Кола“, да о раду српске академије, „Књижевном Гласнику“ и „Делу“ не говоримо. Летопис је данас беле тристичан лист, који по скупе новце купује новеле и приповетке, које други слични листови бадава добијају. У Матици и Летопису јагме се њени људи за хонорарима и Матица је приморана да радове откупљује, да „Летопис“ може излазити. Треба видети у „Раду и Именику“ Матичином за 1908., за какве послове она по 75 до 80 круна од табака плаћа, па да се види и разуме, зашто је наша критика овако оштра и како је оправдан гњев оних, који у таком раду Матице Српске виде њено понижење и бескрајну јаловост њеног рада.

Против ове и оваке Матице Српске дигла се бура и диже све већма, јер оваквим радом је трећење новца без користи народу. „Застава“ зато неће престанак и пропаст Матице, него реформу њену. Она хоће да котерије у њој престану и да ове не утичу на књижевност и народну културу, него да се отворе врата сваком, ко воље и дара има. Ми смо у нашем чланку „Матица и њено друштво“ показали, шта се у Матици ради и скинули са себе моралну одговорност, којој је сваки Србин подложен, који јавно злоупотребе види а не изнесе их пред јавност. То је за „Браник“ денунцијација. Да наше бројеве није побијао него прогутао, то му, дабогме, не смета ништа. „Браник“ је научен и на јаче бурмуте...

Но кад се већ „Бранику“ прохтело да одговара „Застави“ за њене нападаје на Матицу, зашто није ушао у ствар Матичиног заступника Малешевића и зашто није оповргао нападаје на овог ради мировине његове. Та ствар не може лећи и не сме се забашурити. Је ли хонетна она ка пензија? Је ли Малешевић био чиновник у Сенти или је био контрактуални правозаступник, као што су обично адвокати? Где је оригинални декрет тога правозаступника, којим је именован чиновником општине српске у Сенти? Је ли главној скупштини Матице Српске казана истина, или је ова заведена у пометњу, па нешто закључила, што не би учинила, да је целу ствар знала? Све то морају Матица и њен правозаступник разјаснити, ако неће да им се пребаци нехонетност у јавним стварима.

ПОДЛИСТАК.

ДВОБОЈ.

— R. Lamotte. —

Доручак је био довршен. Кандидир префект вароши Рангиса седео је у наслоњачи код прозора и поред цигаре читао новине. Жена му пак, која је била врло лепа, седела је код стола и сркала чашицу ликера.

Кандидир оставивши париске новине узме у руке „Рангиску Смотру“. Уједан пут цикне, као да га је гуја ујела.

— Шта је? Ваљда те већ нападају, а тек недеља дана како си постао префект? — питаше га жена.

— Не мене, него тебе.

— Мене? Па тек сам јуче амо приспела

— Читај!

Жена је читала: „Нови префект зацело не познаје лепе обичаје наше вароши, јер иначе зацело не би дозволио онакав дочек и улаз у варош жене му. То, богме, неће дивати углед новом чиновнику. Надамо се међутим, да ће господин Кандидир ту погрешку, што му је жена учинила, у свом званичном деланју брзо заборавити, а и поправити“. Потписан: Шампонард

— Подлост! — сикала је жена.

— Шта то значи? — питао је муж строго То не може бити измишљотина. Нешто си морала урадити

— Али веруј ми...

— Боље ће бити да признам.

Жена пребледи, најзад поруменени и поче:

— Па... Није баш богзна шта.. Јуче, када сам стигла у Рангис, ти, дабогме не мислећи, да ћу тако брзо за тобом доћи, ниси ме на жељезничкој станици чекао Мислила сам, да под строгим инкогнитом уђем у варош. И замисли како сам се изненадила Када сам из жељезнице изашла, једна група младих људи ме опколи и одушевљено ме поздрави. Ја, не знајући шта да радим од изненађења, позовем их, да пођу самном у кафану „de Paris“, где се пије шампањац. Тамо је био и клавир, те сам им чак и певала. Касније пак дознам, да су ти младићи мислили, да сам ја нека париска глумица, која је истим жељезничким возом требала стићи, којим сам и ја стигла Можеш мислити како сам се пренеразила, када сам то дознала. Побегла сам. То је био и узрок, што сам два сата доцније стигла к теби у префектску канцеларију.

— Зашто си прећутала тај догађај?

— Јер сам мислила, да то неће нико дознати.

— Хм, зло је, и то велико зло.

— Префект оде у своју канцеларију и напише писмо главном уреднику „Рангиске Смотре“.

„Господине! Када би неко хтео да исћуша таког обешењака као што сте ви, исправио би руке. Стога вам ја шаљем у писму две ћушке у знак презрења“.

Послао је. Али за кратко време добије одговор:

„Господине! Када би неко хтео, да позове на двобој таког обешењака као што сте ви, тај би самога себе понизио. Стога вам шаљем у писму један убод од петнаест центиметара између шестог и седмог ребра. Као добро образован човек поздрављам ваше мртво тело“.

Префект умало није пукао од беса. У вече се мало смирио. Одлучио се на двобој.

Други дан се већ састали девери. Думанур умировљени капетан и Пингун порезни контролор били су девери господина префекта, а Пуциус винарски трговац и Марцивал банкар пак девери Шампионарда.

Све је ишло као намазано, што се има захвалити великом искуству у двобојима господина капетана Кандидир, као увређен имао је да бира оружје, те је изабрао пиштоље.

*

На прашњавом путу, који води према

ма Малешевић не би могао бити ни три дана заступник Матице, ако би се доказало, да је он био правозаступник општине у Сенти али не и њен чиновник. То су тек две ствари и јавност мора знати, да ли се у Матици збио недозвољен закључак, или је он правилан и законит.

У данашњим тешким временима по нас, Матица се мора клонити друштва које на спрампутицу води Самосталство које данас у Хрватској и Славонији негира Српство, или га слепо стаља у службу велике Хрватске или га у Хрватство претапа, са овом доктрином интересе српске књиге и књижевности не само не може заступати, него им и тешку штету наноси. Из мржње према свему и свачему што је радикално и што с овим ма и далеког додира има, придружио се браник лијски либерализам њему. Радикали су сатрли либерале. То и данашњи либерали потврђују. За ово уништење прикупили су либерали злостатке своје снаге да радикалима нахуде То да богме не иде Зато савез са самосталством које хрватске интересе у Српству заступа. То је освета То је она „политика“ о којој ми у „Застави“ писасмо, а коју „Браник“ назва денунцијацијом. У ствари је оно било дизање свега, иза кога се у Матици скривао политичан блуд на штету српске књижевности и народне просвете. То је „Бранику“ неправо, и то му искрено верујемо „Браник“ није никад водио бригу о оном о чему су радикали водили Највеће просветно дело, одузимање манастира од калуђера и прибава годишњег износа од каквих 345 000 круна у просветне сврхе у место пређашњих дефицита, радикалско је дело. За „Браник“ је то отимачина, насиље и не знамо још шта У Матици се либералство са самосталством нашло, да начини што је велико малим. А Матица ове непријатеље напретка помаже.

Против тога се ми боримо, не против Матице и Малешевића, него против корупције у књижевности и помагања оног што је против српског интереса. Малешевић је мали правник а још мањи политичар. Али његово је име нараздељиво од догађаја у Матици и његова мировина је симптом болести на телу Матице. Ми хоћемо да Матица оздрави и да се врати старој својој традицији. Мировина Малешевића је један део историје либералаца и самосталаца у Матици. Изношење на јавност ове афере пак брука и једних и других. То је та „денунцијација“ „Браникова“, штампана крупним словима. Требао је и већа узети да се види шта брани. √ 2.

Политички преглед.

Политичка криза у Угарској. Угарски министар-председник Векерле биће данас примљен код краља у аудијенцију. Том ће приликом краљ одлучити о оставци угарске владе, коју ће по свој прилици уважити, али ће садањој влади поверити, да отправља послове док се не образује нова влада. Ко ће пак образовати нову владу о томе ће краљ одлучити тек после аудијенције Фрање Кошута. У мађарској штампи се сада највише пише о програму Векерла и програму Кошута за решење кризе. Шта је у тим програмима, не зна се тачно. Говори се, да се Векерле нуди краљу, да њему поново повери образовање владе, а он ће скупити око себе све мађарске странке, које стоје на поравнању од 1867. године и настојаће, да на новим изборима добије већину у сабору. Разуме се, тада би остала заједничка банка. — С друге стране опет тврде, да ни Кошут не тражи много и да се његов програм у главном слаже са програмом Лукачевим, само Кошут тражи изјаву, да његова влада може чинити припреме за самосталну банку, а заједничкој банци дала би се повластица још на три године. Шта је тачно од свега тога, не може се знати.

Разуме се, да је тежиште решења кризе у Бечу. А како мисле и како су расположени у Бечу, јасно показује писање листа аустријских великих поседника „Фатерланд“. Он пише: Угарски се сабор одгодио до 22. септембра (5. октобра) и по томе се може узети, да ће се до тога рока одлучити у угарској кризи или у једном или другом правцу. Коначна одлука неће пасти, док краљ не саслуша Фрању Кошута. Али ако та одлука после аудијенције Кошутове испадне тако, да буде одбијен и програм Кошутов и Векерлов томе се не треба чудити, јер ни Векерле, ни Кошут не могу да пруже краљу јамчевине, да ће и извести оно, што обећавају Та они већ једном нису одржали своје обећање. (Нису спровели изборну реформу.) Исто је тако нетачна вест, да ће се сукоб решити тиме, што ће војна и морнарска управа смањити своје већ утврђене захтеве. У мађарској штампи много пишу о упорности у Бечу и како ће та непопустљивост имати штетних последица по целу монархију. То су само пука застрашивања, која неће успети, јер је ствар овог пута врло проста: Дозволи ли се Фрањи Кошуту и његовима да жаре и пале, онда је за неколико година крај персоналној унији. То је сигурно и онда се не да ни замислити, да ће један Хабсбурговац сам својевољно дати своме противнику оружје у руке, за тај намеравани расцеп монархије. Дакле, не остаје ништа друго, него натурену борбу прихватити и свим средствима покушати, осујетити смерове Фрање Кошута, који је већ толико пута признао, да стоји на начелима Лајоша Кошута. У двору су добро уочили све те варке и знаће шта да раде и коме да се повере. — Тако бечки саветници краљеви. Чим се Угарска одупре исисавању Аустрије и тражи слободе, да се не угуши у канцама аустријским, у Бечу по вичу: Ено издаје, револуције; Угарска кида и персоналну унију! А мађарски државници на ту вику одмах: Подај Бечу све што жели. Да ли ће тако бити и овог пута?

Оставке Јавили смо, да су потпредседници угарске посланичке куће поднели оставке. Сада јављају, да су то учинили и саборски тајници Смречањи, гроф Торокцаји и Аладар Рајс. За разлог своме поступку су навели то исто, што и потпредседници: распад коалиције мађарских странака, чијим су поверењем изабрани на та места. — Речки гувернер, гроф Александар Нака, поднео је такође оставку. — Велики жупани, који припадају независњачкој странци, поднеће оставке, чим краљ уважи оставку владину, а жупани уставне и пучке странке хоће да учине то одмах.

Извештај о седници саборског одбора
(од 7. до 12. септембра 1909)

Министар-председник тражи записнике о процени и инвентаре оставине покојног патријарха Георгија Бранковића. Решено потражено министру подастрти.

Министар председник тражи записнике о издавању земље, крчма и суваче манастира Бођана. Решено потражено по пропису средити и министру отпремити.

Министар председник на уток Филипа Омчикуса из Беловара, у ствари плаћања парохијала, тражи надопуну списа. Решено надопуњене списе министру отпремити и уједне путем представке министра известити, да се парохијал има по закону плаћати а не по погодби.

Министар председник тражи списе у уточној ствари Јаноша Холцера закупника риболова манастира Ковиља који тражи да му се закупнина снизи Решено известити министра, да је то приватно правна ствар и да је министар то решење већ одобрио

Министар председник шаље одобрену уредбу о трошковима Решено уредбу са министровом клаузулом упутити сабору.

Министар просвете тражи рачуне о своти, коју је издао на дообне парнице између Срба и Румуна. Решено нужне рачунске податке прикупити и министру подастрти.

Прочитан је допис архијерејског синода, којим тражи своту за повишицу плате професорима на богословији Решено ову ствар расправити у седници, кад се буде доносио предрачун.

селу Бофу, јурило је двоје кола са завађенима, са деверима и лечницима. Обадве странке су биле врло ратоборне.

— Видећете, господо, како треба бранити част своје жене — декламовао је један. — Видећете...

— Јест, господо — хвастао се други — видећете, како треба сузбијати увреде.

Оба противника су задржали јуначку мирноћу. Један је чистио нокте, а други пак бројао на друму засађена дрвећа. Девери су били доста узрујани, изузевши капетана Думанура.

— Овај ме двобој потсећа на младост — рече капетан. — О, тадањи лепи двобоји!

Кола застадоше код једне шумице, која је изгледала, као да је Бог за двобоје створио. Док су мерили растојање, два лечника, шетајући горе-доле, удале се од одређеног места. Један пак, да га не би гризла савест повиче:

— Када будете почињали викните нас. Ми ћемо бити овде у близини.

Противници су се наместили на педесет корачаји један од другога. Крадом су погледали један на другог, сваки час шмркајући, као да су у себи мислили, бар да су већ и преко те глупости прешли.

Јер заиста је глупост, да човек ставља свој живот на коцку за ништа, за један обичан „трачлерај“. Кандидир је био човек ожењен, а Шампионард пак отац троје деце. Добро би било, када би се ствар мирним путем свршила. Али капетан, који је волео двобоје, пожурио их је.

— Но, господо, да ли сте спремни?

Перфект и главни уредник немо стајаху на одређеном месту. Бледи су били обојица па и девери, изузев капетана

— Време је већ, погледајте где су лечници — рече капетан.

— Молим само један тренутак — рече Пуцијус. — Пре но што би двобој отпочео, дужност нам је запитати вас, да ли сте вољни можда... мирним путем.. да не би случајно било несреће.

— Јест, промислите се добро господо, рекоше Пингун и Марцивал.

— Но, шта мислите господо противници? — питаше капетан.

Противници нису могли говорити, но су само климали главом. Усне су им дрхтале и као на команду праближаваху се једно — другом, док јецајући не падоше једно — другом у загрљај.

Био је то дирљив призор. Девери притрчаше и честитаху им. Сви су пливали у радости, само се капетан једио.

— Зато нисмо морали амо излазити — гунђао је у себи. То смо могли и у Рангису свршити. Али, кад је већ тако, онда хајдете да саставимо записник.

— Предлажем — рече Пуциус — да у записник узмемо, да су се противници, пошто су испалили сваки по један метак, помирили.

— Један метак? То није доста, морамо у записник више узети — грмео је капетан.

— Па нека буде осам

— То је опет много. Уведимо четири метка, и то је леп број.

Записник тако саставише и већ хтедоше да поседају на кола, када ће Марцивал рећи:

— Лечници нису у близини. Нису чули ни један пуцањ, те би могли да посумњају у истинитост записника. За сваки случај, хајде да пукнемо неколико пута, рецимо, тамо на оно дрво.

Опште допадање. Капетан извади један пиштољ и стави се у јуначку позатуру пред једно буково дрво Ништа. Пробао је двапут трипут, узме други пиштољ, али и овај није хтео опалити. Ствар је била озбиљна. Ко зна, можда ће се пиштољи распрснути.

Тада приступи озбиљни и разборити Пингун, коме је била поверена набавка пиштоља, те мало збуњено рече:

— Ствар је у овоме господо: Да се не би могла каква несрећа догодити, нисам ни пунио пиштоље.

У Жабљу 2. (15.) фебруара 1908. год.

Превео: **Каменко.**

Узет је на знање извештај школског савета о поновном покретању „Школског Листа“. Решено упутити црк. општину сомборску да потребан новац из фонда „Школског Листа“ стави на расположење.

Прочитан је допис школског савета којим јавља, да је Христифор Свирчевић потврђен за школ. надзорника референта епархија темишварске и вршачке. Решено допис узети на знање и потврђеном надзорнику-референту ставити у течај сва берива и признати право на мировину.

Узет је на знање извештај, да је за заменика главном школском референту постављен Павле Терзин, за управитеља учитељске школе Божидар Борђошки, за дневничара код гл. школ. надзорника Илија Радивојевић. Решено свима овима ставити плату у течај.

На основу извештаја школског савета решено ставити у течај припомоћи црк. општинама у Лукаревцу и Ђиру.

Одобрене припомоћи свештеницима: Милошу Поповићу у Бечмену, Петровићу и Димитрију Зековићу, Владимиру Ђабовићу; Лази Герману, Милану Зецу, Радовану Лапчевићу и Марку Витасу.

Стављена је у течај законита мировина Љубомиру Миловановићу.

Одобрене су припомоћи општинама: у Барањабану и Свињици.

На основу поднесеног извештаја решено исплатити накнаду за сесију из јерарх. фонда Георгију Вујићу, бившем адм. парохије у Арад-Гају.

На основу извештаја реактивира се у парох. дужностима Андрија Путић, парох у Срп. Чанаду. Решено позвати конзисторију темишварску, да ово решење изведе.

Општини у Дунасечују одобрена припомоћ за оправку цркве.

На основу извештаја ставља се у течај мировина Пави Стојковић по пропису.

На основу молбе Александра Бранковића одређује му се награда за катихизацију српске деце у Жомбољу и Срп. Црњи.

За издавање уџбеника одређена припомоћ Благоју Бранчићу, Са и Теодоровићу и Милану Јовановићу.

Прочитан је допис архид. конзисторије којим јавља, да је управни одбор моношког удружења солидаран са председником и перовођом у питању начина писања, којим је саборски одбор вређан. Решено позвати конзисторију, да отпочне дисциплинаран поступак како против председника и перовође тако и против чланова управног одбора.

На основу представке црк. општине осечке решено позвати епарх. админ. одбор архидијецезе, да изда у смислу постојећег закона упутство за издавање зајмова из црквене благајнице.

Узет на знање извештај епарх. админ. одбора бачког, којим доставља имена новоизабраних чланова епарх. админ. одбора, и којим подастире записник епарх. скупштине. Решено записник подастрти нар. црк. сабору.

Прочитан је допис епарх. скупштине бачке, којим тражи, да се што пре сазове нар. црк. сабор. Решено ову ствар упутити патријарху на даље уређивање.

Узет на знање извештај епарх. админ. одбора вршачког, да је за подпредседника изабрат др. Славко Милетић.

(Наставиће се.)

Вести из места и са стране.

Бурна жупанијска скупштина.

Ових дана била је у Араду жупанијска скупштина арадске жупаније. Скупштина је била врло бурна. Сваки час је долазило до судара између скупштинара Мађара и Румуна. Одмах на почетку скупштинске седнице жупанијски представник Голдиш, Румун, жестоко је напао великог жупана, што управни чиновници неправедно поступају са Румунима. Представник Поп Чичо такође је напао чиновништво, које управо мучи румунске сељаке, без икаквих скоро разлога осуђује их на велике глобе и тако приморава Румуне, да остављају овоју отаџбину и да се селе у Америку. Велики жупан је признао, да чиновници у истину често злоупотребљују своју власт. Жупанијска власт је испитивала многобројне тужбе Румуна и уверила се, да су те тужбе основане. С тога је изабран нарочити одбор, коме је поверено, да спроведе истрагу против чиновништва и свој извештај поднесе жупанијској власти. На ту изјаву се румунски представници стишали, али је ускоро избила још жешћа бура и то код друге тачке дневног реда, где се предлагало, да се повиси прирез у просветне сврхе за један постотак. Румуни представници су једнодушно протестовали против тог предлога. Представник Голдиш је изјавио, да Румуни неће гласати, да се на просветне сврхе даде и једна потура све дотле, док угарска влада не врати Румунима заплењени новац, што су га Румуни скупили за просветне сврхе румунског народа. На те речи подигли су Мађари представници ужасну вику. Поскакали су са својих седишта и довикивали Румунима: Напоље издајице! Срам вас било! и др. Представник Голдиш им је мирно одговорио: „Ми смо овде били пре него ви и остаћемо овде“. Тек после дужег времена пошло је председнику за руком да успостави мир. Говорио је и члан горње куће Гал, који признаје, да су румунске жалбе у многом погледу посве оправдане, те позива жупанијску власт, да настојава, да чиновници не дају више повода сличним тужбама. Значајан је био говор и једног Мађара представника, реформатског свештеника, који је рекао, да се у пресуђивању народносног питања у свему придружује назорима председника посланичке куће, Јулија Јуста. Мађари сами за себе су слаби, малобројни, да с успехом воде борбу, која је в ћ отпочела. С тога Мађари морају настојавати, да предустрешљивошћу и правичношћу придобију немађарске народе у Угарској, јер ће иначе још већа опасност наступети по мађарски народ. Слога са народностима, најглавнији је задатак сваког правог мађарског родољуба. — Жупанијска скупштина је с великом већином гласова решила, да прирез у културне сврхе повиси с једним постотком. — Истичемо мушко држање румунских представника, јер тога, што је у арадској жупанији има у свима жупанијама, где народности живе; а нарочито истичемо и паметне речи оног мађарског свештеника.

Полугимназија у Чуругу.

Политичка општина у Чуругу има леп имetак. У готовом новцу има по милиона круна, која је свота уложена у разне новчане заводе. Чуружани не плаћају општински намет. Читамо у мађарским листовима, да је општинско представништво одлучило, да подигне дом за убоге. У ту сврху заградиће се 10 јутара земље, па ће се на том земљишту подићи потребне зграде и уредити врт за поврће итд. Још је решено, да отворе полугимназију. Умољен је министар просвете, да отвори полугимназију у Чуругу, коју ће чурушка општина издржавати. Решено је, да се тротоари асфалтирају итд. Као што се види, чурушко општинско представништво хоће да уна преди Чуруг. Питање је само: је ли потребна Чуругу полугимназија? Није ли боље, да отворе економску школу, од које би било више користи за целу Шајкашку. И свака је друга школа боља од полугимназије.

Ни пуст ни пијан, већ само дрзак.

Један из околине Шида, који је био на овогодишњој главној скупштинској седници друштва за српско народно позориште, прича нам ово: Уверио сам се да управитељ позоришне дружине Пера Добриновић има бар од Новог Сада нешто мало „решпекта“. Да ли за то што је седиште управе тамо или из других разлога, то не знам, и нећу да испитујем. Тек на главној јучерашњој скупштини није био ни пуст ни пијан већ само дрзак. Дрско је употребио китњасте речи, још безобзирније умешао политику, а најдрскије помешао цифре из више година, да би обманув скупштину, е је као управитељ бар материјално нека успеха постигао, кад је већ морал и све друго убио. Но на другим местима, уме Пера Добриновић не само да буде дрзак, већ и пуст и пијан, и то често, па чак и у одборским седницама. Тако је у Шиду дошао у седницу месног позоришног одбора трештен пијан, да га је председник морао послати кући, да се прво испава и истрезни, па онда да дође, наравно у другу, седницу. Као што видите безобзирност Пере Добриновића управитеља не познаје границе. Он држи да му се све може. Па докле тако и шта ће бити на крају од нашег „незимчета“, ако му он још које дуже време остане управитељем. И без сумње да ће управа позоришта морати скоро решавати питање: или да цепа злосретан уговор са недостојним управитељем Пером Добриновићем или да пусти „мезимче“, да га растрза безобзирност, неморалност и пијанлук Пере Добриновића.

Ирот-дика у мантији.

Пишу нам из Сегедина: „Читали смо у цењеној „Застави“ изјаву два српска свештеника из Срема, како су задовољни са најновијим кројем тако званог „дворског свештеничког одела“. Не знамо, како изгледа то „дворско“ одело, па не можемо ни говорити о њему. Но има код нас једна нова врста свештеничког одела, само не знамо, како се зове. Овде се у вароши често врзе један млад српски свештеник, сув, повисок, блед, са подужом црном косом, пребаченом преко темена, а страг сабијена под шешир, као стреја од рогова. Но још је необичније одело на њему, тако, да дуго нисмо знали, да је српски православни свештеник. На глави му „гигерл“ шешир, мало искривљен на десну страну; кратак цивилан капут, а на ногама — сандале, баш онаке, какве носе кицоши на нашем корзу. Нарави мора, да је веома живе, јер никад не мирује и не — ћути. Врти се као чигра, а говори ти, говори, да не можеш смагати! Чули смо, да се зове Душан Чудић и да је у Ђали парох, но наши несташни помоћници прозвали га Ирош-дика“.

Дрвени дунавски мост — варошка својина

Јуче је дрвени мост на Дунаву од стране грађанске и војничке власти Петроварадина уступљен у својину вароши Новога Сада. Од 1 ог октобра п. н. мост са свима околним зградама сматраће се својином Новога Сада.

Седница учитељског збора.

У уторак 22. септембра (5. октобра) о. г. у 8 сати пре подне биће седница учитељског збора новосадског школског среза у Старом Врбасу у тамошњој средњој школи. На дневном је реду: Извештај о новим члановима. Извештај о благајници. Дописи и наредбе епархијског школског одбора. Извештај о школским књижницама (евентуални новији податци о појединим књижницама шаљу се заменику председнику или перовођи). Предлог за издавање 3. свеске „Учитељске књижнице“. Извештај управног одбора о трогодишњем раду. Избор чланства и управног одбора. Извешће одређених изасланика о раду на течају у Сомбору од 10—23. августа о. г. и практичан рад тих изасланика из мађарског језика по т. зв. директној методи. Седица управног одбора одржаће се пре збора у 7 сати пре подне.

Тужио општину.

У Сенти пред новом црквом стоји трошан дрвени мост, који већ не може издржати прелаз кола и других терета. Ових је дана враћајући се са њиве терао преко њега ратар Наголан и коњ му једн м ногом упао кроз даску и поломио је ногу. Сад је Наголан ради отштете од седам стотина круна за коња тужио општину, која је крива што држи трошан мост.

Затрпано благо у Месини.

Услед земљотреса у Месини силно благо лежи под развалинама. Сад раде да изваде то благо и скупоцене ствари, које су затрпане. Извађено и ископано благо до сад чини вредност од осамдесет милиона круна. То благо нема свог господара и сад се чува у пет разних стоваришта. Има ту машинерија, оружја, слика, кипова, књига, тканина, ћилимова, рубља, инструмената за свирање, вредносне ствари, драгуља од злата и сребра, вредносних папира, а уз то је ископан силан новац, чији су господари нашли своју смрт под развалинама. Драгуље и вредносне ствари чувају се у запечаћеним мањим сандуцима. Уз један зид стоје поређане више стотина благајница, у којима се чува новац и вредносни папири. Новац је скоро сав пребројен, но има још и небројеног новца. Недавно је процењено то благо, те готовог новца има 10 милиона, вредносних папира у вредности од 30 милиона, ствари 5 милиона, све остало што још није пребројено процењује се на 40 милиона круна. То благо чува одређена војска. Све је ово приватно благо, јер је црквама и банкама њихово повраћено. Октобра месеца почињу нова ископавања, при којима се ће допрети до подрума, пошто се до сад само по површини тражило. Месина се броји у најбогатије талијанске вароши, те се надају још многом благу. Чије ће то огромно благо бити још се не зна, но држи се да ће се употребити у добротворне сврхе.

Одговорни уредник: Константин Брадваровић.

Трговина.

Нови Сад, 15 септембра 1909. године

Пшеница прве каквоће стара 27 к 60 до 28 к — п
Пшеница нова 27 к 20 п до 27 к 60 п.
Пшеница средња 26 к 40 п до 26 к 80 п
Пшеница лакша 25 к 20 п до 25 к 60 п.
Раполица нова 26 к 40 п до 26 к. 80 п
Јечам нови 13 к 60 п до 13 к 80 п.
Зоб нова 14 к 20 п до 14 к 40 п.
Кукуруз у зрну нов 15 к — п до 15 к 20 п.
Кукуруз у клипу нов 7 к — п до 7 к 20 п.
Маст 168 к — п до — к — п.
Сланина 160 к — п до — к — п.
Сланина пањена 160 к — п до — к п.
Свињи угојени тешки 106 до 110 п.
Свињи средњи . . . 100 до 104 п.
Свињи лаки . . . . 96 до 100 п.
} цена од 100 кила

Енглеска болест

разрива здравље вашег детета, ако не употребите одмах сигурно средство.

СКОТОВА ЕМУЛЗИЈА

садржи све те потребне делове, што јача и учвршћује кости и ствара мишиће. Првенство **Скотовој Емулзији** припознаће брижљиви родитељи већ тим, што ће га мали пацијенти, услед њене пријатно-слатког вкуса врло радо узимати. Шта више кад деца више млеко не подносе, сварују **Скотову Емулзију** без и најмањих тешкоћа.

Право само са марком — рибарем — као знак гаранције за Скотов поступак.

Скотова Емулзија

показује се у свима тим случајевима као ненадмашни пример Емулзије.

Цена оригиналној боци 2 К 50 п.

Добија се у свима апотекама.

1290 1—5

Стечај

Српско Трговачко Удружење д. д. у Новом Саду

потребује

главног књиговођу,

који је српском, мађарском и немачком језику потпуно вичан.

Комерцијално образовани имају првенство.

Понуде са преписима сведочаба и ознаком плате имају се упутити на управу.

1381 1—3

ПОМОДНО-МАНУФАКТУРНА и галантеријска трговина

Мише Грујића

У РУМИ

потребује одмах једног старијег и једног млађег

ПОМОЋНИКА.

Морају бити спремни, вешти и окретни продавци и аранжер излога. Осим српског језика треба да знају немачки и мађарски. — Плата фикс.

1384 1—3

Продаја гостионе.

У једном живахнијем месту у Славонији продаје се једна

ГОСТИОНА

са више гостинских просторија у доњем, те више путничких соба у горњем спрату. Све просторије као и кухиња потпуно намештено Уз гостиону леденица и подрум.

Све ово за 14.000 круна, а могао би евентуално половицу и дужан остати

Обратити се са упитом на администрацију овог листа.

1383 1—4

На знање.

Примам на **учење** како појединце тако и цела **тамбурашка друштва** који желе

добру поуку на тамбури

по нотама.

Учим по најновијем и најсавршенијем начину.

Такође дајем поуке и на

МАНДОЛИНИ.

АНДРИЈА МУДРОХ

1379 1—12 Нови Сад, Голубија улица бр. 8

ДОКТОР

Вељко Георгијевић

адвокат,

отворио је своју одветничку писарну

у Руми (жељезничка ул. бр. 23)

1350 8—8

ИЗВАНРЕДНЕ ● НОВОСТИ

за јесењу сезону сваки дан стижу, и сва роба у мушкој и женској моди ће се са врло сниженим и **утврђеним ценама продавати**

Изволите једну пробу правити ради уверења.

С особитим поштовањем

С. КОВАЧ код „РОДЕ“

у Новом Саду, у Кошутовој ул. бр. 25.

Телефон бр. 255. 1049 12 100

КУЋА

У НОВОМ САДУ

у темеринској ул. бр 36 (код „лубенице“) је НА ПРОДАЈУ.

Упитати код

др. **Еден Гала**, адвоката у Новом Саду.

1317 2 3

Помодно-манифактурна трговина

потребује једног старијег и два млађа

помоћника.

Траже се добри продавци и строго солидног владања.

Светозар Николић

1341 3—3 у Меленци.

За 1. октобар

п. р. потребујем једног млађег окретног

ПОМОЋНИКА

детаљисту за кратку и плетену робу.

Потребујем и једног шегрта.

Stein Mór

1354 3 3 Нови Сад.

ПОМОЋНИК.

За моју галантеријску кратку мушку и женску помодну трговину потребујем једног самосталног доброг продавца. Захтева се знање 4 земаљска језика. Оферти са фотографијом шаљу се на

Aurel Bojger

1324 3 3 Вршац.

У мојој накладн и само се овде код мене може

● добити ●

Натошевић:

Срп. Буквар
„ Читанка II.
„ „ III.
„ „ IV.
Слов. Буквар

Милић:

Литургика

1165 19—22

НАЈВЕЋА

издавачка књижарница школских књига

Милана Ивковића

Нови Сад, (Ujvidék).

На школским књигама даје

највећи рабат.

Препоручује своје велико стовариште на мало и велико (en gros).

Канцеларијског и концепт-папира, оловака, пера, радир гуме, мастила најбоље каквоће, сунђера, писаљака, таблица, прописева са најновијим сликама и текстом, цртанке по најновијој наредби, и све остале приборе за школе и канцеларије.

Све по јефтиној цени него игде

Послуга брза и тачна.

Списак школских књига и канцеларијског прибора шаљем бадава.

Ала је мастан!

627 27—10

ОЛАЈА! **Најбољег** **ОЛАЈА!**

за вршаће машине, моторе за цилиндере (зеленкаст) товате масти и лоја

Јефтиније него игде.

Ценовник се на захтев шаље бесплатно

Прва новосадска трговина боја

Бранимира Мијатовића

у Новоме Саду, Кошутова (главна) ул. бр.

● Постоји од 1860 године ○●○ Више пута одликована. ●

СТОВАРИШТЕ

ФАБРИКА НАМЕШТАЈА

НАСЛЕДНИКА НИКОЛЕ ДУСИНГА

Ханска ул. бр. 1. **у Новом Саду** Ханска ул. бр. 1.

преко пута од српске народне основне школе.

Препоручује своје **велико богато снабдевено стовариште намештаја** за спаваће собе и ручаонице, као и сваковрсних намештаја за салоне у разним израдама и **јефтиним ценама.**

975 10—10

Велики избор простирача, завеса и ћебета.

Препоручујемо нашу новоуређену

РАДИОНИЦУ С МАШИНАМА

за израду сваковрсних намештаја по нацрту за приватне, за звања и општине.

СОЛИДНА ПОСЛУГА ● и ● ЈЕФТИНЕ ЦЕНЕ!

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.